

Riktlinje för ekonomistyrning

LIDKÖPINGS KOMMUNKONCERN

Antagen av kommunstyrelsen 2026-06-02

Dokumentinformation

Fastställt av:	Kommunstyrelsen
Fastställt, datum:	2026-06-02
Dokumentsansvarig:	Ekonomichef
Ansvarig för revidering:	Ekonomichef
Gäller för:	Lidköpings kommunkoncern
Gäller till, datum:	2028-06-30

Innehållsförteckning

Dokumentinformation.....	2
1 Riktlinje för ekonomistyrning i Lidköpings kommunkoncern	4
1.1 Syfte	4
1.2 Riktlinjens omfattning och tillämpning	4
1.3 Ansvar för riktlinjen.....	4
2 Ekonomistyrning i Lidköpings kommunkoncern	5
2.1 Grundläggande principer.....	5
2.2 God ekonomisk hushållning och finansiella mål	6
3 Ekonomistyrning i Lidköpings kommun	7
3.1 Budgetprocessen	7
3.2 Den årliga budgetprocessen	7
3.3 Resursfördelningsmodell.....	8
3.4 Investeringsbudget.....	8
3.5 Investerings- och exploateringsstyrning	8
3.6 Hantering av över- och underskott	11
3.7 Nämndernas egna kapital	12
3.8 Uttag av nämndernas eget kapital	12
3.9 Interna prismodeller	13
4 Ekonomistyrning inom stadshuskoncernen	13
4.1 Bolagsordningar och ägardirektiv.....	13
4.2 Ekonomiska krav	14
4.3 Ägardialog	15
4.4 Budget.....	15
4.5 Investeringar, förvärv eller försäljningar	15
5 Uppföljningsprocessen inom kommunkoncernen.....	15
5.1 Månadsrapport till kommunstyrelsen arbetsutskott.....	16

1 Riktlinje för ekonomistyrning i Lidköpings kommunkoncern

1.1 Syfte

Ekonomistyrningen syftar till att ge nämnder, bolagsstyrelser, kommunstyrelse och kommunfullmäktige relevant information om verksamhet och ekonomi som underlag för resursfördelning och andra åtgärder. En viktig aspekt är att reglerna för ekonomistyrningen är hållbara över tid och en utgångspunkt i ekonomistyrningen är att arbeta utifrån långsiktighet och stabilitet.

1.2 Riktlinjens omfattning och tillämpning

Riktlinjen gäller för kommunkoncernen, det vill säga kommunens nämnder, förvaltning och bolagen inom koncernen Lidköping Stadshus AB. Koncernen Lidköping Stadshus AB benämns i texten som stadshuskoncernen.

1.3 Ansvar för riktlinjen

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för riktlinjen. Kommunkoncernens nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att riktlinjen implementeras och följs i den egna verksamheten.

Kommunledningskontoret ansvarar för att samordna och ge stöd i tillämpningen.

2 Ekonomistyrning i Lidköpings kommunkoncern

Lidköpings kommuns vision ”En välkomnande och hållbar kommun” är vår gemensamma bild av i vilken riktning vår kommun ska utvecklas.

Lidköping ska vara en öppen, trygg och hållbar plats där alla är välkomna. Med kvalitet, miljö, ekonomi och säkerhet i fokus arbetar vi för hållbarhet med långsiktig planering och sund tillväxt.

Vi ska skapa ett robust Lidköping där människors behov i dag står i samklang med kommande generationers möjligheter till goda livsvillkor.

Ekonomistyrningen och verksamhetsstyrningen är verktyg för att politiska beslut ska få genomslag i verksamheterna, att hållbarhetsarbetet utvecklas genom de tre hållbarhetsdimensionerna social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet, att skattemedlen hanteras på bästa tänkbara sätt, att visionen, kommunfullmäktiges mål, och uppdragen i olika styrande dokument uppnås samt att vi har en god ekonomisk hushållning av våra resurser. För att skapa förutsättningar för en verksamhet med hög kvalitet för såväl dagens som morgondagens Lidköpingsbor krävs en ändamålsenlig ekonomistyrning.

2.1 Grundläggande principer

Ekonomistyrningen syftar till att ge nämnder, bolagsstyrelser, kommunstyrelse och kommunfullmäktige relevant information om verksamhet och ekonomi som underlag för resursfördelning och andra åtgärder. En viktig aspekt är att reglerna för ekonomistyrningen är hållbara över tid och en utgångspunkt i ekonomistyrningen är att arbeta utifrån långsiktighet och stabilitet.

Nämnder och bolagsstyrelser har stora befogenheter men också ett stort ansvar. Utformningen av nämndens och bolagets interna ekonomistyrning ska harmonisera med den övergripande styrningen i kommunen. Nämnden ska prioritera inom sin totala ram vilket innebär att man behöver värdera och väga olika kostnader och ambitioner mot varandra. För bolagsstyrelserna gäller på samma sätt att bedriva verksamheterna så att resultatkraven nås.

Ekonomistyrning innebär att nå de av kommunfullmäktige beslutade finansiella målen men också att styra resurser så att verksamhetsmålen uppnås och leder till en hållbar utveckling. Budgeten är ett viktigt styrinstrument för kommunkoncernens ekonomistyrning. När kommunfullmäktige fastställer budgeten sker den slutliga prioriteringen och fördelningen av kommunens resurser.

För de helägda bolagen inom stadshuskoncernen fastställer Lidköping Stadshus AB resultatkrav. Samtliga bolag som är en del av kommunkoncernens samlade redovisning ingår i koncernbudgeten som beslutas av kommunfullmäktige.

2.2 God ekonomisk hushållning och finansiella mål

Kommunallagen anger att kommuner ska upprätta riktlinjer för god ekonomisk hushållning som innehåller mål för ekonomin och mål för verksamheten. I Lidköpings kommun styrs ekonomin av två finansiella mål som ska säkerställa att varje generation står för de kostnader som de ger upphov till och att verksamheten styrs av målen i Strategisk plan och budget. De två finansiella målen finns beskrivna och är beslutade i kommunens riktlinje för god ekonomisk hushållning där de uttrycks så här:

- Soliditeten för kommunen ska bibehållas (inkluderat ansvarsförbindelsen för pensionsåtagande för pensioner intjänade före 1998).
- Kommunen ska uppnå ett balanskravsresultat som motsvarar minst två procent av kommunens skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Avstämningen av de finansiella målen ska göras av kommunfullmäktige i samband med hantering av budget, reviderad budget, delårsrapport och årsredovisning.

För enskilda år kan avvikelser från målen förekomma. Kommunfullmäktige ska dock då särskilt godkänna detta. De finansiella målen ska uppnås över löpande femårsperioder. Vid avvikelser ska en plan för hur målen åter ska uppnås samt hur uppstådda brister ska regleras godkännas av kommunfullmäktige.

Om det görs avvikelser från målen utan att det regleras måste detta motiveras. Acceptabla skäl ska kunna motiveras utifrån att de bidrar till en långsiktigt god ekonomisk hushållning. Kostnader eller investeringsutgifter som tydligt ger lägre framtida driftskostnader eller på annat sätt påtagligt bidrar till en långsiktigt förbättrad hushållning är sådana acceptabla skäl.

Kommunfullmäktige bör aldrig besluta om en budget som ger ett negativt resultat. Om kommunens finansiella ställning visar att det finns tillräckligt med realiserbara tillgångar för att kunna täcka alla skulder inklusive hela pensionsåtagandet samt en buffert därutöver kan dock undantag göras under ett enskilt år. Med realiserbar tillgång menas tillgångar som kan säljas på marknaden och där försäljningen också kan motiveras utifrån god ekonomisk hushållning. Om kommunen säljer ut tillgångar som på sikt antingen ger ökade kostnader eller minskade intäkter, är detta inte förenligt med god ekonomisk hushållning.

3 Ekonomistyrning i Lidköpings kommun

3.1 Budgetprocessen

Lidköpings kommuns budgetmodell är resursorienterad, vilket innebär att de finansiella förutsättningarna bestämmer verksamhetens omfattning. Kommunens budgetmodell bygger på fyraåriga rullande budgetar som revideras varje år. Budgetprocessen är kommunens styrande process och resulterar i kommunfullmäktiges beslut om den kommunala skattesatsen, fördelning av resurser till nämnder samt målsättning för ekonomi och verksamhet.

Beslutet om budget sker normalt i juni månad och sammanställs i styrdokumentet Strategisk plan och budget. De år allmänna val genomförs ska Strategisk plan och budget fastställas av det nyvalda kommunfullmäktige i november.

För bolagen i stadshuskoncernen fastställer moderbolaget Lidköping Stadshus AB, en koncernbudget i december för nästkommande år.

Kommunfullmäktige fastställer senast i mars månad för innevarande år en reviderad budget för Lidköpings kommun. I detta ärende hanteras även ombudgetering av investeringsmedel från föregående år.

Kommunfullmäktige beslutar sedan om en budget för kommunkoncernen Lidköpings kommun vilken omfattar kommunens reviderade budget, budget för bolagen inom Lidköping Stadshus AB och budget för de bolag och kommunalförbund som ägs direkt av kommunen.

3.2 Den årliga budgetprocessen

3.2.1 Planeringsförutsättningar

Budgetarbetet startar med att förvaltningen tar fram en nuläges- och omvärldsanalys samt förslag på hur ekonomiska resurser ska fördelas. Detta sammanställs i planeringsförutsättningar för kommunen. Analysen beskriver kommunkoncernens ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar och hur trender påverkar kommunkoncernens utveckling.

Planeringsförutsättningarna fastställs av kommunstyrelsen senast i december och ligger till grund för arbetet med Strategisk plan och budget.

3.2.2 Nämndernas yttrande

Nämnderna yttrar sig och konsekvensbeskriver planeringsförutsättningarna utifrån måluppfyllnad och grunduppdrag.

Nämndernas yttranden fastställs senast i mars och ligger till grund för Strategisk plan och budget.

3.2.3 Strategisk plan och budget

Förvaltningen tar fram förslag till Strategisk plan och budget utifrån fastställda planeringsförutsättningar och nämndernas yttranden, som överlämnas till politisk beredning.

Kommunfullmäktige beslutar i juni om Strategisk plan och budget. Det ärendet innehåller budget för kommande år samt plan för följande tre år.

3.2.4 Nämndernas beslut om nämndsplan

Senast i december beslutar varje nämnd om en nämndsplan som bland annat innehåller budget för nästkommande år. Budgeten omfattar de olika verksamheternas ekonomiska förutsättningar. Hänsyn tas även till lagstadgade planer, politiska inriktningsdokument, planeringsförutsättningar, lagar och regler samt uppföljningar och utvärderingar av genomförd verksamhet.

3.3 Resursfördelningsmodell

Budgetramarna bygger på en modell för resursfördelning där ramarna årligen räknas upp med ett generellt procentuellt påslag. Justeringar görs för förändringar i demografin inom förskola, skola och äldreomsorg.

Vid väsentliga förändringar i personalomkostnadspålägg ("PO-pålägg") och internränta justeras nämndernas ramar utifrån förändringen med ambitionen att det ska vara resultatneutralt för kommunen som helhet.

3.4 Investeringsbudget

Investeringsanslag kan antingen vara knutna till enskilda objekt eller till nämnd som ramanslag. Kommunfullmäktige fastställer årligen i vilken mån omdisponeringar av anslag samt användandet av anslag för oförutsedda behov får beslutas av kommunstyrelsen. Om inte kommunfullmäktige beslutat annat ska omdisponering godkännas av kommunfullmäktige.

3.5 Investerings- och exploateringsstyrning

Investerings- och exploateringsverksamheten bygger på strategiska beslut i kommunfullmäktige avseende översiktsplan, fördjupad översiktsplan och kommunstyrelsens planprioritering samt beslut om investerings- och

exploateringsbudget. Vid all typ av investering och exploatering ska nyttorealiserings beaktas både inför, och vid uppföljning av beslut.

Översiktsplanen anger en långsiktig och övergripande utvecklingsinriktning för användningen av mark- och vattenområden och vägleder därmed efterföljande planering för hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Strategisk plan och budget pekar ut riktningen för kommunens verksamhet och hänsyn ska tas till de tre hållbarhetsdimensionerna. Då det ekonomiska utrymmet för investering och exploatering är begränsat ställs också krav på prioritering och en långsiktig planering.

För att skapa möjligheter till långsiktig planering och politisk prioritering i ett tidigt skede genomförs en långsiktig investeringsplanering. I denna anmäler nämnderna de större behov som kan leda till investering eller exploatering de kommande tio åren. Kommunstyrelsen beslutar sedan vilka behov som ska utredas vidare.

3.5.1 Exploateringsprocessen

Markexploatering innebär planläggning, köp, försäljning, upplåtelse så som tomträtter eller reglering av mark och iordningställande av mark för att kunna bygga bostäder, kontor eller industrier samt den kommunala och kommersiella service som behövs inom området.

I exploateringsverksamheten ingår också att bygga allmänna anläggningar så som gator och parker.

Exploateringsverksamheten i Lidköpings kommun drivs i projektförm och följer kommunens projektmodell samt delprocessen, Planera bygga samhälle. I exploateringsprojekten är kommunen oftast huvudman för allmän plats och allmänna anläggningar. Kommunen ansvarar därmed för utbyggnad och kommande drift av kommunala gator och parker. Finansiering av allmänna anläggningar sker genom försäljning av bostads- och verksamhetstomter men även genom exempelvis exploateringsbidrag.

Exploateringsbidrag regleras i avtal med exploitören och övriga markägare och intressenter inom exploateringsområdet. Grunden är att ett exploateringsprojekt minst ska täcka kostnaderna för planläggning och genomförande. Det kan dock finnas motiv till att enskilda delar inte är ekonomiskt hållbara om de är del av ett större projekt.

Exploateringsprojekt hanterar utveckling av tillgångar och det är viktigt att intäkter och kostnader följer respektive tillgång i den ekonomiska planeringen och redovisningen. Det är viktigt att skilja på mark som utvecklas och säljs och till exempel gator som finns kvar i kommunens ägo.

I processen ingår idé, planering, projektering och genomförande, där kommunstyrelsen genom planprioritering beslutar om vilka projekt som ska

tas vidare från idé till genomförande. Beslut om budget för genomförandefas fattas av kommunfullmäktige i samband med ordinarie budgetprocess. Processen ovan avser de exploateringsprojekt som kommunen själva initierar. I många fall initieras exploateringen som en konsekvens av beslutade planuppdrag. Det är här viktigt att man i arbetet med detaljplaner förhåller sig till de tre hållbarhetsdimensionerna samt beaktar och beskriver de ekonomiska effekterna som är hänförliga till genomförandet av detaljplanen i fråga om exploateringsutgifter och även beskriver indirekta effekter i fråga om eventuellt ökat behov av kommunal service i området.

3.5.2 Investeringsprocessen

En investering är en utgift som förväntas ge ekonomiska fördelar eller servicepotential i framtiden och har en nyttjandetid på minst tre år. En förutsättning är att kommunen har kontroll över den färdiga tillgången.

Investeringar kan prioriteras utifrån ett antal olika kriterier som styrande regelverk, måluppfyllelse, politiska prioriteringar, volymförändringar, resurser med mera.

Investeringsprocessen inleds med en behovsanalys och avslutas i de allra flesta fall med en färdig anläggning. Däremellan finns en rad steg som syftar till att skapa framförhållning och välgrundade beslutsunderlag inför en politisk prioritering. Underlagen ska beskriva syftet med behovet, och innehålla analyser utifrån demografi, arbetsmiljö, påverkan på miljömässig-social- och ekonomisk hållbarhet. Genom detta skapas förutsättningar att styra investeringar dit de långsiktigt gör mest nytta. De första stegen i investeringsprocessen inryms i det som benämns långsiktig investeringsplanering och utgår från en tioårig planeringshorisont.

Den långsiktiga investeringsplaneringen hanterar investeringar av större karaktär, antingen genom höga investeringsutgifter eller krav på omfattande utredning. De investeringsbehov som varken uppgår till större utgifter eller krav på utredning kan hanteras inom grundramen.

Kommunstyrelsen beslutar vilka behov som ska utredas vidare genom förstudier med efterföljande planeringsfas. Förstudier får endast inledas för de av kommunstyrelsen prioriterade behoven, övriga behov får lyftas i kommande års processer. För behov inom exploateringsområden eller gata, park och övrig infrastruktur sker ofta förstudierna i den löpande verksamheten kopplat till mål och övriga styrdokument och därefter beslutar kommunstyrelsen om vilka behov som ska tas till planeringsfas.

Redan i ett tidigt utredningsskede ska ett underlag som innehåller en ekonomisk konsekvensanalys, en beskrivning av klimatpåverkan samt hur investeringen påverkar och bidrar till social hållbarhet tas fram. En beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns för att tillgodose behoven ska också tas fram.

Möjligheten för samlokalisering, där olika verksamheter kan använda samma lokal, bör undersökas. Genom samutnyttjande ökar den sociala hållbarheten genom att det skapas möjlighet till föreningsliv och sociala aktiviteter vilket exempelvis minskar ödsliga ytor kvällstid. Vidare bör det utredas om det finns befintliga lokaler som kan användas, anskaffas, hyras in eller om det krävs en investering i om-, till- eller nybyggnation och vilket alternativ som ger minst klimatavtryck. Större hyreskontrakt över längre tid kan i vissa fall omfatta så pass stora kontraktsvärden att det betraktas som ett ärende av principiell karaktär och bör då hanteras av kommunfullmäktige.

3.6 Hantering av över- och underskott

Nämndernas över- och underskott ska som princip överföras till nästa år. Modellen är en av de viktigaste grundprinciperna i kommunens ekonomistyrning. Om förutsättningarna för anslagen förändrats i högre grad eller om verksamheten inte genomförts i enlighet med mål och planer ska över- och underskotten revideras.

Avsteg från grundregeln om att underskott förs över till nästa år kan endast ske om de yttre, opåverkbara förutsättningarna för nämndens verksamhet förändras i högre grad. Att anslagen upplevts som otillräckliga under budgetåret eller att tidigare anslagsäskanden avslagits är inte heller motiv för att underskott ska revideras. Varje nämnd har ett ansvar att anpassa ambitioner och omfattning av verksamheten efter de ramar och anslag kommunfullmäktige ställt till förfogande. Det finns dock två undantag från grundregeln.

- Budget för vintervägar ska baseras på ett medelvärde för de senaste fem åren, uppräknat med prisökning, och att denna nivå bör ligga till grund för vad som är att räkna som en avvikelse.
- Överskott från fastighetsförsäljningar, realisationsvinster, och nettointäkter från exploatering ska hanterats som centrala intäkter och inte komma verksamheten till godo.

Avsteg från grundregeln om att överskott i sin helhet förs över till nästa år kan framför allt ske om nämnden inte har bedrivit verksamhet i den omfattning som kommunfullmäktige beslutat:

- Riktade tillägg till budgetramen och politiska prioriterade medel som inte har använts för ändamålet.
- Oplanerade och ej budgeterade intäkter av betydelse, utan att verksamheten förändrats.
- För öronmärkta anslag gäller att avvikelser inom projekt, som inte är avslutade, i princip överförs till nästa år. Överskott på avslutade projekt återlämnas till kommunfullmäktige. Underskott inom öronmärkta projekt ska i princip inte förekomma utan godkännande från fullmäktige.

Överföring av över- och underskott är i huvudsak en teknisk hantering och ingen ny prioriteringsomgång men beslutas om i ärendet om reviderad budget.

3.7 Nämndernas egna kapital

De positiva budgetavvikelser som nämnderna efter beslut i kommunfullmäktige får ta med sig i hanteringen av över- och underskott skapar ett eget kapital hos nämnden. Det egna kapitalet är en del av kommunens egna kapital men är örönmärkt för respektive nämnd. Modellen bidrar till en kultur där nämnderna tar ansvar för att klara av att hålla verksamheten inom de ekonomiska ramar kommunfullmäktige beslutat om. En viktig del i att upprätthålla denna kultur är att verksamheterna också vet att de eventuella överskott de skapar stannar inom deras område. På samma sätt finns också medvetenheten om att eventuella underskott följer med som en framtida utmaning.

3.8 Uttag av nämndernas eget kapital

Om nämnden har behov av att ianspråkta eget kapital ska detta föregås av ett beslut i kommunstyrelsen. Nämnden tar då upp behovet i nämndsplanen i november och skickar begäran om uttag till kommunstyrelsen. Som underlag till bedömning ska det samlade ekonomiska läget i kommunen beaktas och om ett användande av eget kapital kan göras utan att riskera kommunfullmäktiges bedömning av god ekonomisk hushållning. Användandet av eget kapital får endast användas till kostnader av engångskaraktär och får således inte innebära en varaktig kostnadsökning i nämndens driftbudget. Prognostiserat underskott ska nämnden som regel inte genomföra nya satsningar vare sig med budgeterade driftmedel eller med ianspråktagande av eget kapital.

En grundläggande förutsättning är att nämnden inte kan starta eller utöka verksamhet permanent med finansiering från det egna kapitalet då långsiktig finansiering saknas den dag det egna kapitalet är förbrukat. När nämnderna använder del av sitt eget kapital uppstår en kostnad som inte finns i kommunens resultatbudget. Även om nämnderna har ett eget kapital är årsbudgeten uppbyggd av nämndernas ramar. Det egna kapitalet finns enbart i balansräkningen. Resultatet försämras därmed jämfört med budget.

Här finns en gräns för hur mycket av det egna kapitalet som kan nyttjas under enskilda år. Kommunfullmäktige har därför möjlighet att vid behov begränsa möjligheten helt eller delvis. En uppföljning av hur mycket nämnderna tänkt nyttja av det egna kapitalet görs i samband med ärendet reviderad budget.

Om en nämnd uppvisar ett negativt eget kapital ska detta återställas inom tre år. Detta skapar ett förändringstryck på nämnderna då inte bara det årliga

underskottet ska hämtas hem utan nämnden ska också generera ett överskott som motsvarar det negativa kapitalet.

3.9 Interna prismodeller

Det finns interna finansieringsmodeller i kommunen. Vilken finansieringsmodell som används för vilken verksamhet avgörs av att den modell som mest främjar ekonomistyrning och kostnadskontroll ska användas. Köp och sälj mellan nämnder används då det är mest fördelaktigt och anslagsfinansiering används då det är mest fördelaktigt. Den styrande principen är att där man har störst möjlighet att påverka en kostnad ska kostnaden ligga.

Grunden för de internt finansierade verksamheterna är att de ska vara separata resultatenheter och att prissättningen ska baseras på självkostnad över tid. När det gäller bolagen regleras tjänsterna via avtal mellan kommunen och respektive bolag. Prisökningar inför kommande år diskuteras och förankras i kommundirektörens ledningsgrupp och beslutas av kommunfullmäktige i samband med Strategisk plan och budget. I samband med detta bör kvalitet, nyckeltal och ambitioner presenteras. Grundregeln är att prisökningar inte får överstiga den generella uppräkningsgraden. Ökade internpriser ska inte ligga till grund för begäran om ökade anslag utan är något som nämnderna har att hantera inom befintlig ram.

Framtagande, utvecklande och förändringar av interna prismodeller ska ledas av ekonomifunktionen på kommunledningskontoret. De övergripande finansieringsmodellerna ska beslutas politiskt.

4 Ekonomistyrning inom stadshuskoncernen

Lidköpings kommunkoncern består av Lidköpings kommun, Stadshuskoncernen, delägda bolag och kommunalförbund. Lidköpings kommuns möjligheter till ägarstyrning och inflytande varierar utifrån kommunens ägarandel. Denna riktlinje hanterar de helägda bolagen i Stadshuskoncernen.

4.1 Bolagsordningar och ägardirektiv

Förutom genom lag och författning regleras bolagens verksamhet och bolagens förhållande till kommunen genom styrande dokument i form av bolagsordningar och ägardirektiv samt av kommunfullmäktige och/eller kommunstyrelsen utfärdade särskilda direktiv. Bolagsordningarna reglerar bland annat ändamål med bolagens verksamheter, styrelsernas storlek, och definierar roller inom bolagen. Ägardirektiven reglerar respektive bolags

uppdrag och styrning mer i detalj och beskriver bolagets syfte som kommunalt organ. De styrande dokumenten säger också att godkännande av kommunfullmäktige ska inhämtas vid beslut av principiell betydelse eller av större vikt.

Enligt ägardirektiven ingår bolagen i en koncern av bolag med Lidköping Stadshus AB som moderbolag. Bolagen har till uppdrag att bedriva verksamheterna med ett helhetsperspektiv för hela kommunkoncernen Lidköpings kommuns verksamhet och med förståelse för andra verksamheter inom kommunkoncernen. Vid avvägningar och bedömningar ska hänsyn tas till påverkan för hela kommunkoncernen och påverkan för invånarna. Bolaget kan därför inte tillåtas att optimera sin verksamhet om det medför nackdelar för kommunkoncernen som helhet som överväger fördelarna för bolaget, koncernnyttan ska vara i fokus. Lidköpings Stadshus AB och bolaget ska därför i samråd söka lösningar som tillgodoser båda dessa intressen. Bolagen ska i linje med detta utföra sina verksamheter så att de långsiktigt bidrar till kommunens vision och Strategisk plan och budget med syfte att främja hållbar utveckling och tillväxt inom kommunen.

Vad gäller den ekonomiska styrningen i ägardirektiven berörs bland annat ekonomiska krav, investeringar samt budget och uppföljning.

4.2 Ekonomiska krav

I kommunallagen regleras att kommunen ska driva sin verksamhet utifrån begreppet god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning handlar om hur kommunen förvaltar och får nytta och avkastning från dess tillgångar. Detta gäller också kommunen som ägare gentemot sina bolag. En stor del av kommunens ”ekonomiska” tillgångar är bundna just i bolagssektorn. Det är därför viktigt att ha god kunskap om vilka värden det är och hur kommunen får nytta av dem. Syftet med ägandet är samhällsnytta för medborgarna genom ekonomisk effektivitet och hög kvalitet.

Enligt ägardirektiven är det Lidköping Stadshus AB som ägare som fastställer ekonomiska krav för kommande år. Resultatkraven fastställs på hösten varje år. Tillsammans med de krav på verksamheten som i huvudsak beskrivs i ägardirektiv och i strategiska planen är detta grunden för att säkerställa god ekonomisk hushållning. För att öka förutsägbarheten och underlätta den långsiktiga planeringen fastställs krav för de kommande fyra åren. Sedan görs det en revidering varje år inför budgetprocessen för att uppdatera om några väsentliga förändringar skett som bör påverka nivåerna framåt. Lagstiftningen ger här den yttre ramen. Det är därför viktigt att påpeka att olika verksamhetsgrenar inom bolagssfären styrs av skiftande krav.

Flera av verksamheterna är tydligt styrda utifrån affärsmässighet och konkurrensfrågor medan andra styrs av myndighetsövervakning och ytterligare andra av kommunala reglementen som självkostnadsprincipen. Mot bakgrund av detta ska de finansiella målen utgå från respektive verksamhetsgren i de bolag som har flera. Att resultatkrav finns på

verksamhetsnivå gör också att mindre verksamheter, som i större bolag kan vara svåra att urskilja, kan följas på ett tydligare och effektivare sätt.

4.3 Ägardialog

Som en del i arbetet med ägarstyrning och fastställande av de ekonomiska kraven hålls två gånger årligen en dialog mellan styrelsen i Lidköping Stadshus AB och presidiet från respektive dotterbolag. Presidiedialogerna berör allmänna reflektioner på ägarstyrningen och samordningen i kommunkoncernen, ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar för kommande år samt övriga väsentliga frågor.

4.4 Budget

Respektive bolag inom Lidköping Stadshus AB ska årligen fastställa budget för det närmaste räkenskapsåret. Budgeten ska delges Lidköping Stadshus AB som sammanställer och beslutar om Stadshuskoncernens budget som helhet. Budgeten för Stadshuskoncernen blir sedan en del i koncernen Lidköpings kommuns sammanställda budget (koncernbudgeten) som fastställs av kommunfullmäktige.

4.5 Investeringar, förvärv eller försäljningar

Enligt ägardirektiven ska, i vissa fall, bolagen inhämta godkännande från Lidköping Stadshus AB eller kommunfullmäktige beroende på investeringens, förvärvets, eller försäljningens principiella beskaffenhet eller annars av större vikt innan beslut fattas i bolaget.

5 Uppföljningsprocessen inom kommunkoncernen

Rapporter om kommunkoncernens verksamhetsmässiga och ekonomiska utfall ska förutom årsredovisningen ske samlat till kommunfullmäktige åtminstone vid två tillfällen per år, delår 1 och delår 2. Brytdatumen för dessa uppföljningar med helårsprognos är den sista april och den sista augusti.

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen kan besluta om särskilda verksamhets- och ekonomiuppföljningar för en eller flera nämnder eller styrelser. Det åligger respektive nämnd att kontinuerligt följa den ekonomiska utvecklingen och rapportera större avvikelser till kommunstyrelsen. Nämnderna ska i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att hålla sig inom beviljade anslag.

De helägda bolagens styrelser är på samma vis som kommunens nämnder skyldiga att rapportera avvikelser, för bolagen sker den rapportering främst till moderbolaget Lidköping Stadshus AB.

5.1 Månadsrapport till kommunstyrelsen arbetsutskott

Kommunledningskontoret ska månadsvis rapportera den ekonomiska utvecklingen till kommunstyrelsens arbetsutskott. Som underlag för rapporten lämnar förvaltningen en prognos över årsutfallet. Syftet med rapporteringen är att ge aktuell information av den ekonomiska utvecklingen och prognoserna avseende verksamheterna sker som en samlad bedömning. Verksamheternas rapportering sker på tjänstepersonsnivå utan föregående behandling i nämnderna. Rapportering sker per sista februari, mars, maj, september, oktober och november.